

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Димитър Веселинов,

Катедра по методика на чуждоезиковото обучение, Факултет по класически и нови филологии, Софийски университет “Св. Климент Охридски”

за дисертационния труд **“ИМЕННАТА СИНТАГМА В ХИНДИ И В**

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК (лингводидактически аспект)”

на г-жа Валентина Ст. Годорова-Маринова,

докторант на самостоятелна подготовка по научна специалност “Общо и сравнително езикознание (хинди-българско съпоставително езикознание)”, шифър 05.04.11 към Катедрата „Класически изток“ при Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Дисертационният труд е посветен на именната синтагма в хинди и български език, разгледана едновременно като обект на лингводидактиката и като обект на съпоставителното езикознание. Докторантът се опитал да съчетае два различни ракурса към това специфично явление, представляващо традиционна трудност в процеса на овладяване на хинди от българи. Направен е опит да се обобщи: първо - практиката при преподаване и усвояване на именната синтагма от българи, изучаващи хинди, от една страна; и хинди говорещи, които изучават български, от друга страна; второ – да се ситуира явлението в рамките на нормативната граматика на хинди; трето – да се разгледа усвояването на именната синтагма през призмата на съпоставителната лингвистика и да се изгради лингводидактическа процедура за преподаване и овладяване на тази синтагма. Замисълът е оригинален, но

конкретното изпълнение предизвиква някои въпроси, свързани най-общо с еkleктичния характер на изложението. Читателят остава с впечатлението, че докторантът е искал да даде обобщен преглед не само на въпросното явление, но и на цялостното развитие на обучението по хинди, на ролята на този специфичен език в съвременната образователна парадигма, да проследи мястото на именната синтагма в сферата на речевите актове и да рамкира тяхната проекция, да съчетае анализ на грешките с експлициране на трудностите при възприемане на именната синтагма в двата езика, да разгледа комуникативния аспект в организацията на учебното съдържание при преподаването на хинди и т.н. С една дума докторантът се е опитал да представи разнородните теоретико-приложни модели на съпоставителните аспекти на именната синтагма в хинди и български език, свързани с лингводидактическата проблематика на комуникативното обучение по чужд език в българското образователно пространство и да промоцира успешни практики. Въпреки тази похвална амбиция за теоретическо обобщение на конкретна практика, докторантът не е достигнал до кохерентно представяне на виждането си за изграждане на цялостна система за включване на именната синтагма в преподаването на хинди. Застъпени са различни ценни идеи, които притежават потенциал да бъдат развити, и в същото време има наличието на конгломератност в изложението на тези идеи и формулирането на изводи. Наблюдават се случаи на частично повторение в изложението, които затрудняват прочита на дисертационния труд и създават впечатление за разхвърляност и несистемност. Всичко това говори за авторска разнопосочност в изложението, без това да намалява положителните страни на разработката. Едно от вероятните обяснения на тази констатация може да се свърже с отсъствието на научен ръководител при разработката на темата, който

несъмнено би насочил докторантката към по-голяма строгост в изложението, яснота във формулировките на тезите и аргументираност в заключенията. Въпреки тези критични констатации, депозираният дисертационен труд е изследване, притежаващо своя теоретико-приложна стойност.

Депозираният дисертационен труд съдържа 261 стандартни страници, които са разпределени както следва: основно изложение (1-232 стр.), заключение и приносни елементи (233-235 стр.), библиография (236-259 стр.) и приложения. В уводната глава са представени целта, задачите, методите на изследването, използвания понятийно-категориален апарат, екстралингвистична характеристика на езиковото обучение по хинди (за българи) и по български (за говорещи хинди), подходите за проучване на именните синтагми. Целта на доктората В. Маринова е да “аргументира [...] ефективен прагмалингвистичен подход при въвеждането на именната синтагма в процеса на начално чуждоезиково обучение по хинди и по български език...” (стр. 5). Тази цел е проектирана в четири основни задачи, които са насочени: първо - към прилагане на модел на съпоставителен анализ за представяне на именната синтагма и съставлящите я компоненти в хинди и в български език; второ – към градуиране на приоритетите при преподаването и изучаването именната синтагма на различни равнища на усвояване на двата езика.

Актуалността на темата се подчертава и от факта, че има недостиг на съпоставителни изследвания между хинди и български в период на засилващи се образователни и културни контакти между Индия и България. Изследователският подход на докторанта е изграден върху разширения модел на съпоставителен анализ, предложен от Андрей Данчев, трансформационния метод (за открояване на семантични варианти) и статистическия метод (за прогнозиране и диагностициране на

отклонения от граматични маркировки) (стр. 6). Въведени са ключови понятия, с които докторантът оперира по-нататък в труда си, и очертава границите на своето изследване. Маринова добре разграничава и специфицира понятията знания за езика, знаене на езика и уменията да се общува на езика. Правилно дефинира и експлицира ключовите за чуждоезиковото обучение семантико-синтактично и комуникативно равнище. За осъществяване на съпоставителния анализ на именните синтагми и техните компоненти в двата езика, Маринова прибегва до възможностите на структурно-семантичния, логико-семантичния, функционално-семантичния, комуникативния и конструиристичния подход.

Втората глава е посветена на езиковите основи на чуждоезиковото обучение по хинди (за българи) и по български език (за индийци). Трета глава включва въпроси, свързани с определяне на компонентите на именната синтагма в двата езика от формална, функционално-семантична и комуникативна гледна точка. В четвъртата глава са разгледани лингводидактични аспекти на именната синтагма и нейните компоненти в контекста на съвременното чуждоезиково обучение по хинди (за българи) и по български (за индийци говорещи хинди). В тази глава важно място е отделено на преподаването на хинди и български, като някои от постановките се нуждаят от допълнително прецизиране, въпреки своята стойност за практиката на езиковото обучение. Разгледан е също така въпросът за интегрирането на именната синтагма като лингводидактически обект в урока по хинди, което е успех за докторантката. Препоръката ми е именно този аспект да се засили при едно евентуално следващо разработване на тази проблематика. Необходимо е също така да се избягват някои твърдения и формулировки като: “съобразно променените през последните 30 години обществено-икономическите условия в света и в България”,

“неотделимостта на процеса на полагане на основите на чуждоезиковото обучение от историческия контекст”, “социалните отношения между себе си и адресата, или между себе си и неучастника в комуникативния акт”, “слухово-артикуляционни умения” и др.

В последната глава В. Маринова представя основните резултати от дисертационния труд, като на преден план са изнесени авторовите виждания за различните видове езикова интерференция в областта на именната синтагма в двата езика – хинди и български. Интерес представлява твърдението за прояви на родноезикова интерференция при овладяването на родовите маркери и на словоредния модел на именната синтагма. Падежните маркери за единствено число за изучаващите хинди българи също са фактор за проява на родноезикова интерференция макар и в значително по-слаба степен изразена (стр. 233).

Авторефератът отразява точно съдържанието на дисертацията. Необходимо е да се синхронизира разпределението на текста по глави между дисертационния труд и автореферата (увод, три глави и заключение или общо пет глави). Приемам за редакторски пропуск твърдението, че дисертацията се състои от “увод, четири глави, заключение” (с. 3). Справката за научните приноси трябва да се оптимизира, за да се отвори по-ясно конкретният теоретико-приложен принос.

Искам да подчертая, че по темата на дисертацията са направени 15 публикации, от които 2 в чуждестранни издания. Сред тях е включен и учебник по хинди, отчитащ резултатите от дисертационното изследване. Публикациите отразяват основните резултати от дисертационния труд на Маринова.

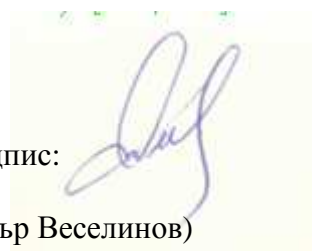
Въпреки направените критически бележки, идеите на докторанта Валентина Маринова са добри, темата е актуална и с практическо значение. Вложен е много

труд, дадени са оригинални лингводидактически решения, уловени са съпоставителни и теоретико-приложни особености на проекцията на именната система в процеса на обучение по хинди, направени са съответните заключения. Голяма част от идеите са изпълнени във вече публикуваните учебници и учебни помагала, други представляват обобщение на положителните практики и разнопосочния опит на докторанта. Валентина Маринова прави многопосочен прочит на именната синтагма и достига до конкретни от гледна точка на практиката на чуждоезиковото обучение обобщения. Макар текстът да създава впечатление на места за силен еkleктизъм, той има своя логика и потенциал за практическо приложение. Представените резултати от съпоставително изследване на именната синтагма в български и хинди намират конкретно приложение в практиката на езиковото обучение по хинди за българи и по български език за индийци.

В заключение ще отбележа, че представеният дисертационен труд отговаря на критериите за исканата степен, поради което предлагам на почитаемото жури да даде на Валентина Ст. Тодорова-Маринова образователната и научна степен **ДОКТОР** по научна специалност “Общо и сравнително езикознание (хинди-българско съпоставително езикознание)”, шифър 05.04.11.

София, 19 септември 2011 г.

Подпис:

(проф. д-р Димитър Веселинов)